

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 104/2025-33

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a sudcov Miroslava Duriša a Miloša Maďara v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného KUČERA & PARTNERS advokátska kancelária, s.r.o., Slov. nár. povstania 6, Hlohovec, proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3Tost/26/2024 z 5. júna 2024 takto

r o z h o d o l :

- Uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3Tost/26/2024 z 5. júna 2024 **b o l o p o r u š e n é** základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a jeho právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
- Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3Tost/26/2024 z 5. júna 2024 **z r u š u j e a v e c m u v r a c i a** na ďalšie konanie.
- Sťažovateľovi **p r i z n á v a** náhradu trov právneho zastúpenia **856,75 eur**, ktorú **j e** Najvyšší súd Slovenskej republiky **p o v i n n ý** zaplatiť právnemu zástupcovi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
- Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) 7. júla 2024 domáha vyslovenia porušenia základného práva na slobodu pohybu a pobytu podľa čl. 23 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením

Špecializovaného trestného súdu v Pezinku sp. zn. 6Tp/13/2023 zo 7. mája 2024 a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 3Tost/26/2024 z 5. júna 2024. Napadnuté rozhodnutia navrhol zrušiť a vec vrátiť Špecializovanému trestnému súdu na ďalšie konanie. Zároveň požaduje priznať mu primerané finančné zadosťučinenie a náhradu trov právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom.

2. Ústavný súd ústavnú sťažnosť uznesením č. k. I. ÚS 104/2025-17 z 27. februára 2025 prijal podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie v časti namietaného porušenia označených práv uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 3Tost/26/2024 z 5. júna 2024. V časti smerujúcej proti rozhodnutiu Špecializovaného trestného súdu sp. zn. 6Tp/13/2023 zo 7. mája 2024 ústavný súd ústavnú sťažnosť odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde pre nedostatok svojej právomoci na jej prerokovanie.

3. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľovi bolo uznesením vyšetrovateľa Prezídia Policajného zboru, národnej kriminálnej agentúry, odboru Západ pod ČVS: PPZ-147/NKA-ZA2-2022 z 22. marca 2023 vznesené obvinenie pre zločin založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny podľa § 296 Trestného zákona účinného do 31. decembra 2021 a pre obzvlášť závažný zločin nedovolenej výroby omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držania a obchodovania s nimi podľa § 172 ods. 1 písm. b) a d), ods. 2 písm. c) a ods. 4 písm. b) a c) Trestného zákona účinného do 31. decembra 2021 s poukazom na § 138 písm. b) a § 141 písm. a) Trestného zákona účinného do 31. decembra 2021.

4. Na základe návrhu prokurátora Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky sp. zn. VII/2 Gv 98/22/1000 z 24. marca 2023 na vzatie (okrem iných obvinených aj) sťažovateľa do väzby Špecializovaný trestný súd uznesením sp. zn. 6Tp/13/2023 z 25. marca 2023 rozhodol, že podľa § 80 ods. 1 písm. b) a c) a ods. 2 Trestného poriadku za konštatácie dôvodu väzby podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku ponechal sťažovateľa na slobode a väzbu nahradil jeho písomným sľubom a dohľadom probačného a mediačného úradníka nad ním.

5. Zároveň podľa § 80 ods. 2 Trestného poriadku Špecializovaný trestný súd uložil sťažovateľovi povinnosť oznámiť policajtovi, prokurátorovi alebo súdu, ktorý vedie konanie, každú zmenu miesta pobytu a podľa § 82 ods. 1 Trestného poriadku mu uložil obmedzenia spočívajúce v zákaze vycestovania do zahraničia, v zákaze styku a akejkol'vek formy kontaktu vrátane kontaktovania prostredníctvom elektronickej komunikačnej služby alebo inými obdobnými prostriedkami so spoluobvinenými, svedkami a znalcami s výnimkou styku pri účasti na úkonoch trestného konania v tejto trestnej veci. Zároveň mu uložil povinnosť dostavovať sa k probačnému a mediačnému úradníkovi najmenej dvakrát za kalendárny mesiac ku kontrole plnenia uložených povinností a obmedzení.

6. Návrhom podaným Špecializovanému trestnému súdu 25. apríla 2024 sa sťažovateľ domáhal zrušenia nahradenia väzby z dôvodu zániku jej dôvodu, alternatívne zrušenia uložených povinností a obmedzení, najmä uloženého zákazu vycestovania do zahraničia a povinnosti pravidelne sa dostavovať k probačnému a mediačnému úradníkovi.

7. Na základe tohto návrhu sudca pre prípravné konanie Špecializovaného trestného súdu uznesením sp. zn. 6Tp/13/2023 zo 7. marca 2024 rozhodol tak, že podľa § 82 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku uložil sťažovateľovi obmedzenie spočívajúce v zákaze vycestovania do zahraničia okrem prípadu, že k tomu dá písomný súhlas v prípravnom konaní prokurátor a v súdnom konaní predseda senátu, a podľa § 82 ods. 1 písm. f) Trestného poriadku uložil sťažovateľovi povinnosť dostaviť sa k probačnému a mediačnému úradníkovi najmenej raz za mesiac ku kontrole plnenia uložených povinností a obmedzení. Obmedzenie spočívajúce v zákaze styku a kontaktu sťažovateľa so spoluobvinenými, svedkami a znalcami zrušil a vo zvyšnej časti ponechal predošlé uznesenie z 25. marca 2023 nezmenené.

8. Proti tomuto rozhodnutiu sťažovateľ podal sťažnosť, ktorú najvyšší súd uznesením sp. zn. 3Tost/26/2024 z 5. júna 2024 podľa § 193 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku zamietol ako neprípustnú s odôvodnením, že sťažnosťou napadnuté prvostupňové uznesenie nie je rozhodnutím o väzbe tak, ako to vyplýva z definície v § 72 ods. 1 Trestného poriadku, v ktorom zákon taxatívne vymedzuje rozhodnutia, ktoré sa považujú za rozhodnutia o väzbe, a súčasne v Trestnom poriadku nie je výslovne uvedené, že by proti rozhodnutiu súdu, ktorým podľa § 82 ods. 2 Trestného poriadku rozhodol o zrušení alebo zmene uložených povinností a obmedzení, bola sťažnosť prípustná.

II.

Argumentácia sťažovateľa

9. Sťažovateľ je presvedčený, že Špecializovaný trestný súd a najvyšší súd v tejto trestnej veci porušili jeho právo na podanie opravného prostriedku, ktoré je súčasťou základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie, keď Špecializovaný trestný súd ihneď po vyhlásení uznesenia zo 7. mája 2024, ako aj v jeho písomnom vyhotovení poučil sťažovateľa, že proti nemu riadny opravný prostriedok nie je prípustný a najvyšší súd uznesením z 5. júna 2024 podanú sťažnosť podľa § 193 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku zamietol ako neprípustnú.

10. Už v opravnom prostriedku sťažovateľ dôvodil, že predmetom jeho návrhu z 25. apríla 2024 nebolo len samotné rozhodovanie o zrušení alebo zmene uložených povinností a obmedzení, ale aj rozhodovanie o úplnom zrušení nahradenia väzby z dôvodu zániku jej dôvodu, ktoré je rozhodnutím o väzbe podľa § 72 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, pretože rozhodnutie o zániku väzobného dôvodu je možné podradiť pod rozhodnutie o zmene dôvodov väzby, proti ktorému je podľa § 83 ods. 1 Trestného poriadku sťažnosť prípustná. S touto argumentáciou sa však najvyšší súd podľa sťažovateľa nevysporiadal.

11. Sťažovateľ trvá na tom, že jediným procesným prostriedkom, v rámci ktorého mohol súd rozhodnúť o zániku dôvodu jeho preventívnej väzby, a tým aj jej nahradenia, bol návrh na zrušenie uložených povinností a obmedzení. Takémuto rozhodnutiu potom predchádza obligatórna povinnosť súdu posúdiť existenciu a trvanie väzobného dôvodu ako základného materiálneho predpokladu na rozhodovanie o ďalšom trvaní a rozsahu uložených povinností a obmedzení. V tejto súvislosti tak bolo rozhodnutie o návrhu sťažovateľa na zrušenie nahradenia väzby z dôvodu zániku dôvodu väzby, alternatívne návrhu na zrušenie uložených povinností a obmedzení okrem rozhodnutia podľa § 82 ods. 2 Trestného poriadku aj rozhodnutím o väzbe podľa § 72 ods. 1 Trestného poriadku, konkrétne o zmene dôvodov väzby podľa § 72 ods. 1 písm. c) Trestného

poriadku, proti ktorému je podľa § 83 ods. 1 Trestného poriadku sťažnosť prípustná. Uvedený názor sťažovateľ podporil poukazom na nález ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 624/2023 z 30. mája 2024.

12. V ďalšom sťažovateľ namieta arbitrárnosť a nezákonnosť konštatácie existencie dôvodu preventívnej väzby. Špecializovaný trestný súd ju odôvodnil tými istými skutočnosťami ako v predchádzajúcom uznesení z 25. marca 2023 bez toho, aby rešpektoval doktrínu zosilnených dôkazov. Podľa sťažovateľa naopak existovali konkrétne skutočnosti, ktoré výrazne, ak nie úplne, oslabovali, resp. vylučovali prítomnosť reálnej obavy, že by mohol pokračovať v údajnej trestnej činnosti. Tieto zistenia majúce základ vo vykonanom dokazovaní však Špecializovaný trestný súd nevzal do úvahy.

13. Uložené povinnosti a obmedzenia sťažovateľ považuje za arbitrárne, neprimerané a neproporcionálne. Obmedzenie spočívajúce v zákaze vycestovania do zahraničia, resp. možnosť vycestovania len s písomným súhlasom prokurátora, resp. predsedu senátu, je podľa sťažovateľa svojou povahou a podstatou obmedzením, ktoré sa najviac viaže k dôvodu tzv. útekovej väzby podľa § 71 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku, ktorý nebol u neho konštatovaný. Z uznesenia zo 7. mája 2024 nie je zrejmé, aký mal byť účel tohto obmedzenia, preto jeho uložením bolo nedôvodne, neprimerane a neproporcionálne zasiahnuté do jeho základného práva na slobodu pohybu a pobytu.

14. Za nedôvodné sťažovateľ považuje aj pokračovanie probačného dohľadu, keď samotný Špecializovaný trestný súd konštatoval pozitívne hodnotenie sťažovateľa probačným a mediačným úradníkom a dodržiavanie všetkých povinností a obmedzení.

III.

Vyjadrenie najvyššieho súdu a replika sťažovateľa

III.1. Vyjadrenie najvyššieho súdu:

15. Najvyšší súd (v zastúpení jeho podpredsedníčkou) sa listom č. k. KP 3/2025-90 z 12. marca 2025 k ústavnej sťažnosti vyjadril v tom zmysle, že vzhľadom na uznesenie ústavného súdu č. k. PLz. ÚS 3/2024-6 z 18. decembra 2024 navrhol ústavnej sťažnosti vyhovieť s tým, že konštatovanie porušenia základného práva sťažovateľa a zrušenie napadnutého rozhodnutia bude predstavovať dostatočnú satisfakciu.

16. K veci sa vyjadrila aj predsedníčka vo veci konajúceho senátu najvyššieho súdu, ktorá poukázala na nejednotnosť rozhodovacej praxe všeobecných súdov v otázke prípustnosti riadneho opravného prostriedku proti rozhodnutiu podľa § 82 ods. 2 Trestného poriadku. Senát 3T najvyššieho súdu však zastáva názor, že proti takému rozhodnutiu sťažnosť nie je prípustná. Poukazujúc na príslušné ustanovenia Trestného poriadku, dospela k presvedčeniu, že uznesenie súdu I. stupňa, ktorého predmetom bolo rozhodnúť o návrhu sťažovateľa na zrušenie nahradenia väzby a návrhu na zrušenie uložených povinností a obmedzení, nie je rozhodnutím o väzbe tak, ako to vyplýva z definície upravenej v § 72 ods. 1 Trestného poriadku, v ktorom zákon taxatívne vymedzuje rozhodnutia, ktoré sa považujú za rozhodnutie o väzbe. Súčasne zdôraznila, že v Trestnom poriadku nie je výslovne uvedené, že by proti rozhodnutiu súdu, ktorým podľa § 82 ods. 2 Trestného poriadku rozhodol o zrušení alebo zmene uložených povinností a obmedzení, bola sťažnosť prípustná.

17. Z § 82 ods. 1 Trestného poriadku podľa názoru predsedníčky konajúceho senátu jasne vyplýva, že ukládanie primeraných povinností a obmedzení sa viaže na predchádzajúce nahradenie väzby. Väzba sa teda nenahrádza len uložením primeraných povinností a obmedzení, ale sa viaže na nahradenie väzby inými inštitútmi trestného práva v zmysle § 80 a § 81 Trestného poriadku. Ustanovenie § 82 Trestného poriadku je vo vzťahu k postupu súdu podľa § 80 alebo § 81 ustanovením fakultatívnym. Keďže súd nemôže rozhodnúť o ponechaní obvineného na slobode len na základe rozhodnutia o uložení primeraných obmedzení a povinností, ale ich uloženiu musí vždy predchádzať rozhodnutie o nahradení väzby postupom súdu podľa § 80 a § 81 Trestného poriadku, rozhodnutie súdu v zmysle § 82 ods. 2 Trestného poriadku nie je rozhodnutím o väzbe. Toto ustanovenie síce umožňuje samostatne rozhodovať o zrušení alebo zmene uložených povinností a obmedzení vzhľadom na rôzne zmeny, ktoré nastanú oproti okolnostiam, ktoré existovali v čase ich ukládania, ale z tohto ustanovenia ani zo žiadneho iného nevyplýva, že by bola prípustná sťažnosť proti takémuto rozhodnutiu.

III.2. Replika sťažovateľa:

18. Sťažovateľ k vyjadreniu najvyššieho súdu do času rozhodovania ústavného súdu o jeho ústavnej sťažnosti nepredložil žiadne stanovisko.

IV.

K ústnemu pojednávaniu

19. Ústavný súd podľa § 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde vec prejednal a rozhodol bez nariadenia ústneho pojednávania, keďže na základe obsahu podaní dospel k záveru, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

V.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

20. Sťažovateľ porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ku ktorému malo dôjsť napadnutým uznesením najvyššieho súdu, nachádza v skutočnosti, že najvyšší súd jeho riadny opravný prostriedok proti uzneseniu Špecializovaného trestného súdu vyhodnotil ako neprípustný.

21. Vychádzajúc zo záverov ústavného súdu, ku ktorým dospel v rámci konania o zjednocovaní právnych názorov senátov ústavného súdu vedeného pod sp. zn. PLz. ÚS 3/2024, bolo potrebné uznať dôvodnosť sťažovateľovej námietky. Plénum ústavného súdu v uznesení č. k. PLz. ÚS 3/2024-6 z 18. decembra 2024 vyslovilo, že zamietnutie sťažnosti obvineného proti uzneseniu sudcu pre prípravné konanie alebo súdu prvého stupňa podľa § 82 ods. 1 alebo 2 Trestného poriadku z dôvodu, že je neprípustná podľa § 193 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku, je porušením základného práva obvineného na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy.

22. V súvislosti s otázkou prípustnosti sťažnosti bola v úvode zjednocovacieho procesu výsledkovo nejednotná situácia vo vzťahu k riešeniu situácie, v ktorej sa nachádzal aj sťažovateľ, t. j. vo vzťahu k riešeniu situácie po ponechaní obvineného na slobode alebo po jeho prepustení z väzby, v oboch prípadoch pri nahradení väzby, teda ak obvinený nie je stíhaný väzobne, ale nahraditeľné dôvody

väzby sú dané a je podaná žiadosť podľa § 82 ods. 2 Trestného poriadku o zrušenie alebo zmenu obmedzení alebo povinností uložených na posilnenie dôvodu, ktorý by sa inak dosiahol väzbou.

23. V predmetnom zjednocujúcom uznesení ústavný súd pri posúdení otázky, či je prípustná sťažnosť podľa § 185 ods. 1 Trestného poriadku proti uzneseniu, ktorým, či už sudcom pre prípravné konanie, alebo súdom prvého stupňa, boli uložené obmedzenia a povinnosti podľa § 82 ods. 1 Trestného poriadku alebo uzneseniu, ktorým bolo rozhodnuté o návrhu prokurátora, obvineného alebo probačného a mediačného úradníka na zrušenie alebo zmenu povinností a obmedzení podľa § 82 ods. 2 Trestného poriadku, považoval za rozhodujúce ustanovenia § 185 ods. 2 druhej vety Trestného poriadku, podľa ktorého *„uznesenie súdu alebo prokurátora možno sťažnosťou napadnúť len v tých prípadoch, v ktorých to zákon výslovne pripúšťa, a ak rozhoduje vo veci v prvom stupni“*; § 83 ods. 1 prvej vety Trestného poriadku, podľa ktorého *„proti rozhodnutiu o väzbe je prípustná sťažnosť“*; § 72 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, podľa ktorého *„rozhodnutím o väzbe sa rozumie rozhodnutie o zmene dôvodov väzby“*, ako aj zvyšný obsah tohto ustanovenia; § 82 ods. 1 Trestného poriadku, podľa ktorého *„ak sudca pre prípravné konanie alebo súd rozhodol podľa § 80 alebo § 81, že sa obvinený ponecháva na slobode alebo že sa z väzby prepúšťa na slobodu, na posilnenie účelu, ktorý by sa inak dosiahol väzbou, môže orgán rozhodujúci o väzbe zároveň uložiť jedno alebo viac primeraných obmedzení alebo povinností...“*; a § 82 ods. 2 prvej vety Trestného poriadku, podľa ktorého *„povinnosti alebo obmedzenia zruší alebo zmení na návrh prokurátora, obvineného alebo probačného a mediačného úradníka v prípravnom konaní sudca pre prípravné konanie a v konaní pred súdom aj bez takého návrhu súd“*.

24. Vychádzajúc z citovanej právnej úpravy, ústavný súd v zjednocujúcom uznesení konštatoval, že legálna definícia rozhodnutia o väzbe podľa § 72 ods. 1 Trestného poriadku spojená s taxatívnym výpočtom takých rozhodnutí sa týka v štandardnom legislatívnom a interpretačnom móde inštitútu rozhodovania o väzbe v celom nasledujúcom obsahu Trestného poriadku, čoho demonštratívny príkladom je úprava prípustnosti riadneho opravného prostriedku. Ak je teda v kontexte § 185 ods. 2 druhej vety Trestného poriadku a v nadväznosti na § 83 ods. 1 prvú vetu Trestného poriadku, resp. pri výklade tohto ustanovenia potrebné posúdiť, či je proti konkrétnemu rozhodnutiu prípustná sťažnosť ako proti rozhodnutiu o väzbe, musí byť pre kladnú odpoveď na takú otázku dotknuté rozhodnutie podraditeľné pod niektorú z alternatív uvedených v § 72 ods. 1 písm. a) až f) Trestného poriadku (musí podliehať legálnej definícii predmetného pojmu), inak by došlo ku kolízii rozhodovania v riadnom opravnom (tu sťažnostnom) konaní s čl. 2 ods. 2 ústavy. Pri nahradení väzby zákonom ustanovenou garanciou nie je obvinený stíhaný väzobne, aj keď je nahraditeľný dôvod väzby daný, resp. trvá. Ak určitý dôvod väzby pomínie, nie je už v príslušnom rozsahu dôvod na nahradenie väzby, a teda ani na obmedzenia a povinnosti spojené s náhradou väzby podľa § 82 ods. 1 Trestného poriadku. Pri rozhodovaní o zrušení alebo zmene uložených obmedzení alebo povinností postupom podľa § 82 ods. 2 Trestného poriadku je z povahy veci primárnou, teda neoddeliteľnou a oficiálne, teda bez ohľadu na argumenty podanej žiadosti, súdom skúmanou otázkou, či nahradené dôvody väzby trvajú alebo či sa zmenili/zanikli (rovnako pri rozhodovaní o zrušení peňažnej záruky podľa § 81 ods. 5 Trestného poriadku), a preto ide pri ústavno-konformnom výklade zákona vždy o (pozitívne alebo negatívne) rozhodnutie o zmene dôvodov väzby obvineného subsumovateľné pod § 72 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, proti ktorému je prípustná sťažnosť podľa § 83 ods. 1 Trestného poriadku, a to vo vzájomnej nadväznosti oboch

označených ustanovení. Uvedené platí napriek tomu, že obvinený nie je stíhaný väzobne, a napriek tomu, že danosť aktuálneho stavu väzobných dôvodov nemusí byť rozhodnutím dotknutá (rozhodnutie o zmene dôvodov väzby v obsahovo negatívnej alternatíve).

25. V nadväznosti na uvedené ústavný súd v zjednocujúcom uznesení konštatoval, že bez legálnej definície rozhodnutia o väzbe aj ako rozhodnutia o zmene dôvodov väzby podľa § 72 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku by pojem „rozhodnutie o väzbe“ nepokrýval rozhodovanie podľa § 82 ods. 2 tohto zákona. Nejde totiž o situáciu väzobného stíhania obvineného, ktorého väzba už bola nahradená a je stíhaný na slobode a nejde ani o nové rozhodovanie o vzatí do väzby takého obvineného (jeho základné práva a slobody sú obmedzené, avšak nie väzbou). Styčným bodom rozhodovania o väzbe s rozhodovaním podľa § 82 ods. 2 Trestného poriadku sú len väzobné dôvody, ktoré sú prítomné pri väzobnom stíhaní aj pri neväzobnom stíhaní spojenom s nahradením väzby obvineného. Existencia väzobných dôvodov je teda nevyhnutne aj predpokladom uloženia a trvania primeraných obmedzení a povinností spojených s náhradou väzby, a preto práve a len § 72 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku umožňuje toto premostenie využiť a z dôvodu primárne podstatného posudzovania trvania alebo zmeny dôvodov väzby považovať rozhodnutie podľa § 82 ods. 2 Trestného poriadku za rozhodnutie o väzbe. To je pri riešení posudzovanej otázky relevantné v zmysle prípustnosti sťažnosti proti dotknutému rozhodnutiu danej v kontexte § 83 ods. 1 prvej vety Trestného poriadku.

26. Na základe týchto východísk ústavný súd v zjednocujúcom uznesení uzavrel, že rozhodnutie, ktorým sudca pre prípravné konanie rozhodne o návrhu prokurátora, obvineného alebo probačného a mediačného úradníka na zrušenie alebo zmenu povinností a obmedzení podľa § 82 ods. 2 Trestného poriadku, je rozhodnutím o väzbe podľa § 83 ods. 1 v spojení s § 72 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, proti ktorému je prípustná sťažnosť podľa § 185 ods. 1 Trestného poriadku. Zamietnutie sťažnosti obvineného proti uzneseniu sudcu pre prípravné konanie alebo súdu prvého stupňa podľa § 82 ods. 2 Trestného poriadku ako neprípustnej podľa § 193 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku je tak porušením základného práva obvineného na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy; uvedené platí aj o zamietnutí sťažnosti proti rozhodnutiu o uložení primeraných obmedzení alebo povinností podľa § 82 ods. 1 Trestného poriadku.

27. Vzhľadom na uvedené ústavný súd v rámci posúdenia dôvodnosti ústavnej sťažnosti sťažovateľa dospel k záveru, že napadnutým uznesením najvyššieho súdu, ktorým bola ako neprípustná zamietnutá sťažnosť sťažovateľa proti napadnutému prvostupňovému uzneseniu Špecializovaného trestného súdu, bolo porušené základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj jeho právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

28. S prihliadnutím na uvedený záver ústavný súd podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a § 133 ods. 2 a 3 zákona o ústavnom súde zrušil napadnuté uznesenie a vec vrátil najvyššiemu súdu na ďalšie konanie (bod 2 výroku tohto nálezu). V zmysle § 134 ods. 1 druhej vety zákona o ústavnom súde je najvyšší súd viazaný právnym názorom ústavného súdu, preto jeho úlohou bude po vrátení mu veci na ďalšie konanie rešpektovať názor vyplývajúci z odôvodnenia tohto nálezu a opätovne rozhodnúť vo veci sťažovateľa na základe podaného opravného prostriedku proti uzneseniu Špecializovaného trestného súdu zo 7. mája 2022 v súlade s ústavnoprávnymi požiadavkami kladenými na takéto rozhodnutie, prihliadajúc pritom na aktuálnu procesnú situáciu v danej trestnej veci.

29. Pokiaľ sťažovateľ namieta aj porušenie jemu zaručeného základného práva na slobodu pohybu a pobytu podľa čl. 23 ods. 1 ústavy spočívajúce v neodôvodnenosti, neprimeranosti a neproporcionalite obmedzenia spočívajúceho v zákaze vycestovania do zahraničia, resp. v možnosti vycestovania len s písomným súhlasom prokurátora, resp. predsedu senátu, ústavný súd z argumentácie v ústavnej sťažnosti jednoznačne identifikoval, že išlo o výčitku smerujúcu proti rozhodnutiu Špecializovaného trestného súdu zo 7. mája 2024. Či uznesením Špecializovaného trestného súdu uložené obmedzenia a povinnosti boli primerané stavu trestného stíhania sťažovateľa, bude na posúdení najvyššieho súdu po vrátení mu veci na ďalšie konanie, ktorý sa aj s touto otázkou bude musieť vysporiadať. K dovŕšeniu ochrany tohto práva tak dôjde v konaní a následnom rozhodnutí najvyššieho súdu, ktorý vecne rozhodne o dôvodnosti sťažnosti sťažovateľa proti napadnutému uzneseniu Špecializovaného trestného súdu, ktorým bol zamietnutý jeho návrh na zrušenie povinností a obmedzení uložených mu pri nahradení väzby.

VI.

Primerané finančné zadost'učinenie

30. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti navrhol priznať mu primerané finančné zadost'učinenie 7 500 eur. Z čl. 127 ods. 3 ústavy vyplýva, že finančné zadost'učinenie ústavný súd môže, ale nemusí priznať. Takéto zadost'učinenie je namieste tam, kde nie je možné dosiahnuť a dovŕšiť ochranu porušeného základného práva iným ústavne a zákonne upraveným spôsobom (napr. I. ÚS 15/02, I. ÚS 139/02, II. ÚS 152/08, III. ÚS 623/2017).

31. Podľa názoru ústavného súdu je ochrana základných práv sťažovateľa účinne poskytnutá tým, že ústavný súd konštatoval ich porušenie, zrušil napadnuté uznesenie najvyššieho súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie s formulovaním záväzného právneho názoru. Z uvedeného dôvodu ústavný súd požadované finančné zadost'učinenie nepriznal (bod 4 výroku tohto nálezu).

VII.

Trovy konania

32. Ústavný súd priznal sťažovateľovi (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) nárok na náhradu trov konania v celkovej sume 856,75 eur (bod 3 výroku tohto nálezu).

33. Ústavný súd pri rozhodovaní o náhrade trov konania vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov. Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2024 je 343,25 eur a hodnota režijného paušálu je 13,73 eur. Sťažovateľovi vznikol nárok na náhradu trov konania za dva úkony právnej služby uskutočnené v roku 2024 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie ústavnej sťažnosti). Ústavný súd právnym zástupcom sťažovateľa predloženým osvedčením o registrácii pre daň z pridanej hodnoty považoval za preukázanú skutočnosť, že advokátska kancelária, ktorou je sťažovateľ právne zastúpený, je subjektom registrovaným pre platenie dane z pridanej hodnoty, čím priznanú odmenu zvýšil o 20 % daň z pridanej hodnoty.

34. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je najvyšší súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 Civilného sporového poriadku) označeného v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Bratislave (detašované pracovisko) 23. apríla 2025

Jana Baricová
predsedníčka senátu